

Biblijska teologija 1
amdg.eu/fer-bt1
bibteo@fer.hr

Milosrđe – bitno obilježje Svetoga pisma

Prve objave: Noa, Mojsije
Milosrđe u molitvi: Jakov, Salomon,
David, Jona

Utjelovljeno milosrđe u NZ
Milosrđe i obitelj

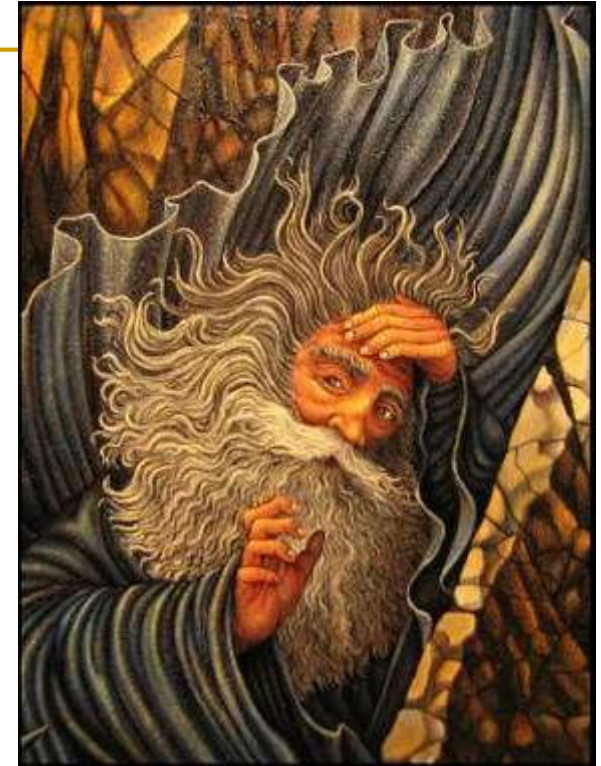
Božje srce (Post 6,6; 8,21)

- Očevo milosrđe u počecima svijeta
- Bog se sažalio, ražalilo mu se (נחם *niham* Post 6,6s):
 - što je načinio čovjeka (6); životinje (7)
- U srce (לב *leb*) ga je pogodila bol (עצב 6,6)
 - kao porođajna bol (עצבון *'isabôn* 3,16)
- יהוה govori svome srcu (לב *leb* 8,21)
 - Intima Božja, unutarnja misao
 - Nakon prvih žrtava paljenica, Noinih (8,20)
- “Neću više prokleti zemlju zbog čovjeka”
- “Neću više udariti sve što živi” – sadržaj Saveza:
 - Ne više sasjeći, iskorijeniti (9,11), razoriti (9,15) svako tijelo

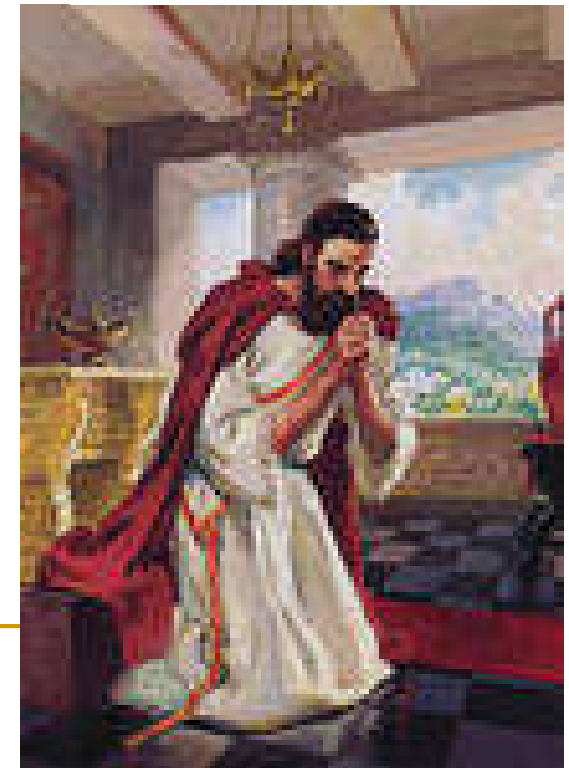
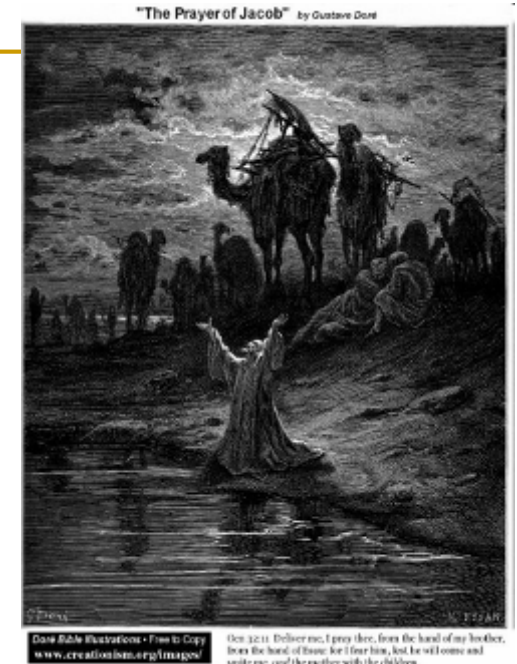
Objava Mojsiju (Izl 34)

- יהוה (Izl 34,6) sam izgovara, 2x
- = **milosrdan** (רחם *raḥam*),
milostiv (חנון *ḥanan*),
spor na srdžbu, bogat
privrženostću (חסד *ḥésed*
povezanost) i pouzdanošću (34,6)
 - ⇔ Bit ću tko god da ću biti (3,14)
 - “milostiv sam kome sam milostiv (רחם *raḥam*),
smilovat ću se kome ću se smilovati (חנון *ḥanan*)” (33,19)
- Čuva privrženost (חסד *ḥésed*) tisućama,
brine se za krivnju (34,7)
 - *Nosi* (= oprašta) krivnju, prijestup, grijeh (7)

Egzistencijalne molitve

- 1. Jakov traži spas Post 32,12:
 - od bratove ruke (32,12)
 - Samoprocjena u **v11**:
- nisam vrijedan tolike *dobrote*
- = (iskazi) privrženosti (חסד *ḥésed* mn.)
- 2. Salomon traži mudro srce (1 Kr 3,9a)
 - Početak molitve: 1 Kr 3,6s
 - Zahvala Bogu za oca Davida:
 - Veoma naklon, čuvao veliku milost
- “velika privrženost”
(2x חסד גדול *ḥésed gadol* 3,6)
 - Božanski kriterij u v12?
- “učinit ću po tvojim riječima” (1 Kr 3,12)

Davidovo kajanje u Ps 51

- Početak molitve u 51,3:
- **Smiluj** mi se (חַנּוּן *ḥanan* v3)
 - Zaziv **Milostivom** (חַנּוּן *ḥanan* Izl 34,6)
 - Mjera smilovanja u v3:
- “**milosrđe**” (v3a) = “vječna je ljubav njegova” (Ps 118; 136)
- חֶסֶד *ḥésed* “privrženost, povezanost” (3a usp. Izl 34,6)
 - “veliko **smilovanje**” (3b)
- רַחֲמִים *raḥamim* “suosjećajna majčinska utroba” (3b usp. Izl 34,6)

Jonin bijeg

- ❑ Prorok poznaje *Zakon*, u svojoj zemlji (Jon 4,2):
- *Milosrdan, milostiv, spor na srdžbu, bogat dobrotom* (usp. Izl 34,6)
 - ❑ “Zato sam pobjegao”
 - ❑ Jona dodaje (Jon 4,2):
- **KS: nad nesrećom se brzo sažališ** (נחם *niḥam* usp. Post 6,6s)
 - ❑ dubinska promjena u središtu osobe, pogođenost
- *sažaljenje nad zlom* (רעה u Jon 3,10)
 - ❑ Kod Ninive (רעה 3,10)

Isusova metoda

- ❑ Molba gubavca (Mk 1,40) :
- “*Ako hoćeš možeš me očistiti*”
- A) ganuće u Srcu Isusovu = milosrđe (σπλαγχνίζομαι [splanhnízomai] Mk 1,41)
- B) Pružena *ruka*
 - ❑ *Dodir* Utjelovljenoga
- C) izjava i zapovijed (v41)
- Hoću! (Usp. v40)
- Budi *očišćen!*
 - ❑ passivum divinum

- ❑ Moj Otac... čisti (Iv 15,1s)
- 1. odlazi guba (Mk 1,42)
- 2. bi očišćen

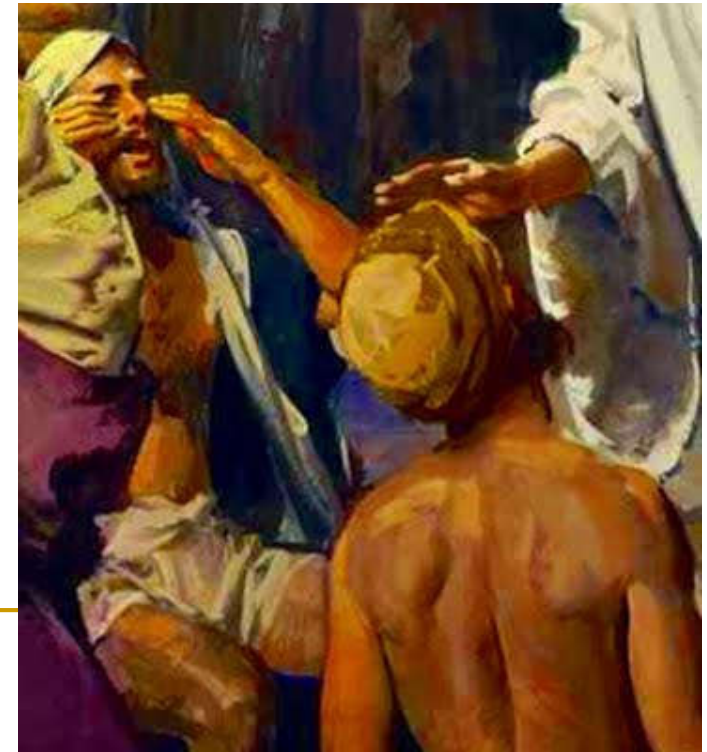
Isus i bolesnici (Mt 14,14)

- **Nakon smrti Ivana Krstitelja (Mt 14,13)**
 - Isus se povlači, odlazi lađom
 - Mnoštvo dolazi pješke
- **Isus *ganut, smililo mu se* (σπλαγχνίζομαι 14)**
– cjelovita osobna zauzetost
- ***Liječi* (θεραπεύω)**
njihove bolesnike (14)
 - “kojima je bilo slabo”
- **Terapija =**
posluživanje, skrb (14)

Jerihonski slijepci (Mt 20,29-34)

- **Gospodine, smiluj nam se! – *kyrie eleison* (2x 30.31)**
 - Gospodin – Sin Davidov (usp. 2 Sam 7)
- **Vikanje – znak krize u Bibliji (od Post 4,10)**
 - **Znaju što hoće (33 – otvaranje *očiju* usp. Lk 24,31)**
- ***Metoda*: Isus se zaustavlja se, poziva, ulazi u dijalog (32)**
- **Traži volju molitelja (32)**
- **Unutarnja dirnutost: *σπλαγχνίζομαι* (34)**
 - **Odgovor na vapaj**
- **Dodiruje njihov *vid* (ὄμμα 34)**
- **Plod: slijede Isusa (34)**

Čudesno umnažanje

- Motivacija u Mt 15,32; Mk 8,2:
- Sažalilo mi se (**1. I.**)
σπλαγχνίζομαι [splanhniízomai]
 - Postupak u 1) Mt 14,19; 2) Mt 15,36:
- Gleda u nebo (Mt **14,19**; Mk 6,41; Lk 9,16)
- Uzima, ZAHVALIVŠI, lomi (Mt 15,36; Mk **8,6**)
 - = na Posljednjoj večeri (1 Kor 11,23s)
- εὐχαριστήσας [euharistesas] → Euharistija
 - (Mt 15,36; 26,27; Mk 8,6; 14,23; Lk 22,17.19; Iv 6,11)
- Znak u Emausu (Lk 24,30)

Isus i udovica iz Naina (Lk 7,12-17)

- Žena bez obiteljskoga oslonca (Lk 7,12)
- Majka prati dijete do groba (7,12)
 - Plače, Isus vidi (Lk 7,13)
- *Sažalilo mu se nad njom* (13)
σπλαγγνίζομαι
 - A) Isus dodiruje nosila (14)
 - B) Snaga Kristove riječi (15):
- Mladić se uspravio
- Progovorio (15)
 - Daje ga majci!
 - C) Sav narod prepoznaje Božje djelo (16s)

Roditeljska molba

- Dječakov otac (Mk 9,17):
- “k tebi sam doveo sina”
- Djelovanje zloduha (Mk 9,22)
- upropastiti; smrviti (Lk 9,39)
- Učenici bez rezultata (Mk 9,18)
- Molba: “imaj samilosti *s nama*”
σπλαγχνίζομαι (22)
- Kristova zapovijed (25) i djelo (27):
- definitivna (25): “Iziđi i više ne ulazi!”
- Diže ga, on ustaje (ἐγείρω, ἀνίστημι 27)
- Preda ga ocu (Lk 9,42)

Bližnji

- Samaritanac u Lk 10,33s:
- vidi, **sažali se** (33);
dođe do (33), pristupa (34)
 - premilosrdno srce Božje (1,78)
- Iskazao milosrđe (ἔλεος Lk 10,37)
 - Zaharija: *Iskazati dobrotu ocima* (ἔλεος **1,72**)
 - Marija: *Dobrota je njegova...* (ἔλεος **1,50**)
- Učiteljev odgovor pismoznancu (Lk 10,26.36):
 - Što piše u Zakonu? Kako čitaš? (26)
 - Što ti se čini, tko je bližnji? (36)

Otac i mlađi sin

- ▣ Inicijativa *mlađega* (Lk 15,12)
- otac pravedno dijeli:
dio koji pripada
- ne priječi odlazak (13)
 - ▣ *daleka zemlja* (13)
- vidi ga dok je bio *daleko* (20)
- *σπλαγχνίζομαι*
ganut, sažalio se (20)
 - Usp. Lk 7,13; 10,33
 - ▣ Očeva inicijativa (20.22):
- trči, zagrljaj, poljubac (20)
- obuća (22)
 - ⇔ “primi me kao najamnika” (19)

Otac i stariji sin

- Tko dobiva svoj dio u Lk 15,12?
- “im (njima)” – podjela obojici (12)
- *izići* (28) – otac opet izlazi
- Prvi govori: “nagovarati” (28) παρακαλέω *obodriti*
 - Sluša sina (29s):
- Želio se provešeliti s prijateljima
- “ovaj sin tvoj” (30)
 - Daje odgovor (31s):
- τέκνον: “sinko” (31) ⇔ “služim ti” (29)
- “Sve je tvoje” (31) ⇔ dio imanja (12)
 - “I najamnici obiluju” (17)
 - “Tvoj brat” (32) ⇔ 30
- veselje i radost (32) ⇔ bijes (28)

